

необхідність у визнанні в окремих випадках таких діянь правомірними [9, с. 17], адже ключовим завданням кримінального права є відмежування поведінки злочинної від незлочинної, встановленням заборони на вчинення суспільно-небезпечних діянь, а в окремих випадках і виключення злочинності вчиненого за певних обставин діяння, яке при інших рівних умовах мало б бути караним.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації у системі заходів, спрямованих на нейтралізацію чинників, які зумовлюють організовану злочинність, недопущення подальшого контролю з боку організованих груп і злочинних організацій лівової частки тіншового капіталу, протиправної діяльності, пов'язаної із розкраданням бюджетних коштів, легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, організації наркобізнесу, нелегально міграцією, є одним із найефективніших заходів, який водночас потребує вдосконалення з урахуванням відповідності сучасним реаліям та тенденціям розвитку суспільства і держави.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 37. – Ст. 1370.
3. Про оперативно-розшукову діяльність // Закон України від 18.02.1992 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
4. Кондрагєв Я.Ю., Романюк Б.В., Глушков В.О. Стратегія і тактика боротьби з організованою злочинністю та корупцією // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). Науково-практичний журнал. – 2000. – №2. – С. 60-84.
5. Осадчий В.І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності. Монографія. – К.: Атіка, 2004. – 336 с.
6. Мельник А.О., Кузьмін С.А. До питання про виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації в контексті кримінально-правового інституту обставин, що виключають злочинність діяння // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). Науково-практичний журнал. – 2011. – №24. – С.205-211.
7. Азаров М.Ю. Особливості виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). Науково-практичний журнал. – 2013. – №1 (29). – С.11-18.
8. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю оперативно-розшукову діяльність // Закон України від 30.06.1993 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.
9. Мантуляк Ю.В. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації як обставина, що виключає злочинність діяння: Дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.08 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2005. – 259 с.

Міжнародні нормативно-правові акти, які регламентують співробітництво у сфері боротьби з кіберзлочинністю

Чукаєва А.В., кандидат юридичних наук, науковий співробітник секретаріату Вченої ради НАВС

До міжнародних нормативно-правових актів, які безпосередньо регламентують співробітництво у боротьбі з кіберзлочинністю, відносяться:

- Конвенція про кіберзлочинність (Конвенцію ратифіковано із застереженнями і заявами Законом № 2824-IV (2824-15) від 07.09.2005, ВВР,

2006, № 5-6, ст.71);

- Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи (протокол - ратифіковано із застереженням Законом № 23-У (23-16) від 21.07.2006, ВВР, 2006, № 39, ст.328);

- Угода про співробітництво держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав у боротьбі зі злочинами у сфері комп'ютерної інформації від 01 червня 2001 року (угоду затверджено постановою КМУ № 1654 (1654-2004-п) від 13.12.2004 р.).

Конвенція про кіберзлочинність становить собою комплексний документ, що містить норми, які при їх застосуванні здатні впливати на правовідносини різних галузей права. Конвенція базується на таких основних принципах міжнародного права: повага прав людини, співробітництво і добросовісне виконання обов'язків.

Норми Конвенції спрямовані на регулювання основних груп питань, які передбачають:

1) зближення кримінально-правової оцінки кіберзлочинів; 2) зближення національних кримінально-процесуальних заходів, спрямованих на розслідування таких злочинів; 3) принципи і форми міжнародного співробітництва по кримінально-процесуальній діяльності, спрямованій на збирання доказів вчинення таких злочинів за межами держави.

До недоліків конвенції слід віднести:

1) можливість доступу до даних без отримання згоди користувача чи власника, але з наступним обов'язковим повідомленням останніх чи компетентних органів держави, де знаходиться комп'ютерна система чи дані;

2) відсутність регулювання механізму відмови у транскордонному доступі особі, яка володіє законним правом на управління комп'ютерною системою і даними, які зберігаються в ній; 3) порядок оскарження рішення про збирання комп'ютерних даних при транскордонному доступі; 4) захист конфіденційності інформації, отриманої вказаним вище способом; 5) судовий та відомчий контроль національних судів і компетентних органів за законністю дій іноземних органів.

Хоча Конвенція про кіберзлочинність і передбачає сучасні та гнучкі засоби міжнародного співробітництва, необхідно звернути увагу, що далеко не всі країни ратифікували цей документ. Таким чином, вказаний документ, по-перше, де-факто є регіональним, а по-друге, не вирішує питань воєнного використання кіберпростору, глобальних міжнародних підходів до кібербезпеки тощо. Отже, невизначеність на глобальному рівні та відсутність єдиних підходів змушує керівництво держав автономно формувати політику кібербезпеки на національному рівні. Можна прогнозувати, що в разі тільки довгострокового просування країнами-лідерами Конвенції з кіберзлочинності як основного документа для двостороннього та багатостороннього співробітництва докладатимуться зусилля з перетворення цього документа на своєрідний міжнародний договір, оскільки у нинішній редакції Конвенція не охоплює й не зможе охопити всі країни, які відіграють ключову роль у питаннях кібербезпеки. Україна є активним учасником засідань Комітету Конвенції про кіберзлочинність, що проводить щорічні зустрічі (як на рівні експертів, так і на рівні представників профільних владних установ) та визначає пріоритети подальшого поширення Конвенції, передусім на країни, які входять до Ради Європи.

Метою Додаткового протоколу до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи, є внесення доповнень у відносинах між державами-сторонами Протоколу, до положень Конвенції про кіберзлочинність, відкритої до підписання у Будапешті 23 листопада 2001 року, які стосуються криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи. У пункті другому статті 3 Протоколу зазначається, що сторона може залишити за собою право не передбачати кримінальну відповідальність за дії, визначені у пункті 1 цієї статті, якщо матеріал, визначений у пункті 1 статті 2, захищає, сприяє або підбурює до дискримінації, яка не пов'язана з ненавистю або насильством, за умови, що застосовуються інші ефективні засоби. Україна, на відміну від деяких інших держав, не є країною, де прояви расизму, шовінізму, ксенофобії, антисемітизму стали поширеним, масовим і загрозливим явищем. Тому логічним кроком держави у цій сфері суспільного життя має бути створення та вдосконалення правових механізмів регулятивного характеру, спрямованих на забезпечення рівності прав усіх людей, незалежно від раси, національності чи віросповідання, на реалізацію закріплених Конституцією та іншими законами України прав та свобод людини і громадянина. Здійснення заходів охоронного характеру має бути адекватним небезпеці та поширеності відповідних правопорушень, а боротьба проти расизму і нетерпимості - узгоджуватися із захистом свободи самовираження, закріпленій у статті 34 Конституції України як право людини на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Закріплення форм міжнародної співпраці відображено і в Угоді про співробітництво держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав у боротьбі зі злочинами у сфері комп'ютерної інформації: обмін інформацією різноманітного змісту, виконання запитів про проведення оперативно-розшукових заходів і слідчих дій; планування і проведення скоординованих заходів і операцій по попередженню, виявленню, припиненню, розкриттю і розслідуванню злочинів у сфері комп'ютерної інформації; надання допомоги у підготовці і підвищенні кваліфікації кадрів; створення інформаційних систем, які забезпечують виконання завдань із попередження, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів у сфері комп'ютерної інформації; проведення спільних наукових досліджень із відповідних проблем; обмін нормативними правовими актами, науково-технічною літературою по боротьбі зі злочинами у сфері комп'ютерної інформації.

Підготовчий етап допиту підозрюваного у вчиненні перешкодження законній професійній діяльності журналіста

Мацола А.А., здобувач кафедри кримінального права і процесу Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Процес формування наміру у підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 171 КК України, може розтягуватися на тривалий термін, під час якого у особи виробляється стійке несприятливе ставлення до видання або окремих авторів, які пишуть на теми, що стосуються сфери діяльності підозрюваного або безпосередньо його самого. Крім цього, зловмисник може заздалегідь планувати вчинення таких дій щодо конкретної особи чи невизначеного кола журналістів та ЗМІ будь-якого виду, наприклад, починаючи власну передвиборчу компанію. Певною специфікою відрізняються